

Tešanj što je ranije bilo nezamislivo". Od nekada male čaršije koja je bila prepoznatljiva po brojnim tabhanama-radionicama za štavljenje sirove kože, Tešanj je tako izrastao u grad koji je prednjačio u privredi i tehnologiji. Nastojeći da iz zaborava otrgne period rada tabhana, kojih se sve manje ljudi u Tešnju sjeća, Brkić sa sjetim i topolinom progovara o njima te zapaža da su one nestale s uvođenjem Zakona o podružtvljanju privatnih radnji i trgovina. Tako dolazi do gašenja tabhana, a s njima i do odumiranja opančarskog, obučarskog, remeneraskog, sedlarskog, papučarskog i drugih zanata. Kod nas se sada društvena imovina po ubrzanom postupku privatizira, a rezultati toga su neizvjesni jer je u historiji takav proces manje poznat- zaključuje autor maniom vrsna analitičara.

Prateći razvoj Pobjede u ratu, Brkić posebnu pažnju posvećuje tvornici koja je proizvođači granate i tromblone za Armiju BiH imala velike zasluge u odbrani od agresije. Dakako, u knjizi su opisane ratne teškoće, glad, šverc, muhadžerluk i sl. On ta ratna dešavanja opisuje onako ljudski, bez pretjerivanja i s lahkoćom, s mjerom i odgovornošću. Čak i stvari koje u prvo mah izgledaju uobičajene, onako svakodnevnne, na stranicama ove knjige poprimaju one vrijednosti koje čine jedinstvenu sliku ljudskog života. U tom i takvom pristupu prepoznaće se milje Tešnja, život njegovih žitelja ali i autorev nijet da zadrži one vrijednosti koje je iznjedrilo njegovo vrijeme. Pa i onda kada su te vrijednosti bile pod plaštom ideologije, kada su se one morale kriti, one su ipak i tad odisale svojom osebujnošću i dragošću. Brkić ih s ljubavlju, kao nana kad iznosi kolače pred djecu, iznosi i stavlja pred čitatelje.

Osvrćući se na period poslije Drugog svjetskog rata, Brkić secira i oslikava prilike tadašnjeg društva ukazujući na određene anomalije, ali i našu naivnost u prihvatanju "svega i svačega". S dozom humora, koja je nekako svojstvena Tešnjacima, on to oslikava riječima jednog pijanca koji u svom "komunističkom" zanosu recitira: "Zapamtite! Uskoro nećemo trebati sunce da nam sija. Nas već počinje da grije drugo sunce sa istoka, iz Moskve". Svjestan prolaznosti tog pijanstva, Brkić o tome govori

na jedan normalan način, bez unošenja suviše kritike, sa razumijevanjem da vrijeme nosi, donosi ali i odnosi sve naše greške i zablude. Na simpatičan način on piše o "nepisanoj" partijskoj zabrani njenim članovima da sunnete mušku djecu, a ovi i pored toga pronalaze puteve da to obave. Neka vrsta zabrane postojala je i u zapostavljanju naših književnika - pita se zašto smo zasipani djelima Branka Ćopića, Dobrice Ćosića kao i ruskom literaturom, a bosanski književnici poput Envera Ćolakovića nisu nam bili dostupni.

Pišući o čitavoj paleti tešanjskih ličnosti, Brkić se zadržava i na ličnosti izvjesne Mejrem koja je u toku rata promijenila konfesiju i prešla na islam. Ona je tu svoju odluku tek ovako obrazložila: "Sviđaju mi se ljudi u Tešnju, vjerski običaji i sve na što upućuje islam...".

Knjiga je autobiografskog karaktera i sadrži još niz "sitnica i krupnica" koje će vjerujemo zainteresirati i same čitaoce. Ovako ona ostaje kao jedan zapis o vremenu koji i pomnijim historičarima, ali i drugima može upotpuniti sliku o Tešnju i nama samima.

Selman Selhanović

KNJIGA KOJA ZAHTIJEVA VEĆI TIRAŽ

Ziauddin Sardar i Zafar Abbas Malik: "Islam: kratak pregled kulture i civilizacije", El-Kalem, Sarajevo, 2005.

Knjiga "Islam: kratak pregled kulture i civilizacije", koju je s engleskog jezika prevela Zulejha Riđanović, njen izdavač - El-Kalem naslovio je tim naslovom smatrajući da je primjereniji od prvobitnog naslova "Muhammed za početnike". Imajući u vidu sam sadržaj i širinu teme, te obilje informacija o islamu juče, danas i sutra ovaj je naslov odista s(p)retno izabran. Knjiga je naprosto sjajna, pa otuda i opaska izdavaču što je ona štampana u

tiražu od samo 300 primjeraka. Budući da je još ova knjiga bila prvenstveno namijenjena čitaocima, odnosno muslimanima koji žive na Zapadu, ona će i u ove naše prostore, tim prije, dobro doći pogotovo onima koji nemaju uvid u muslimansku civilizaciju. I to ne samo osvjetljavanjem islamske kulture, nego i ukazivanjem na tendenciozno iskrivljavanje bitnih odrednica islamskog učenja.

Autori knjige Ziauddin Serdar, pisac, novinar i kritičar, i Zafar Abbas Malik, grafički dizajner i ilustrator (oba žive i rade u Londonu) saopćili su štivo kroz ilustracije na jedan pristupačan i pitak način. Čitaoci će tako dobiti saznanja o razvoju muslimanske civilizacije od Božije objave koju je poslanik Muhammed a.s. ljudima prenio, do dostignuća na polju književnosti, medicine, nauke i tehnologije, arhitekture, geografije, umjetnosti i dr. Na ta i takva dostignuća, uostalom, upućuje Kur'an naša časna knjiga koja je imala i ima "neviđen utjecaj na ljudsku historiju". U kratkim tezama autori iznose bit Kur'ana, upute i komentare, kao i interpretiranje i same prijevode. Autori su ukazali i na nastojanja onih koji su Kur'anu namjerno davali "surov i puten ton". U te loše namjere, između ostalih, spada i uvrjedljiv naziv (koji se po prvi put pojavio u vrijeme križarskih ratova)- muhamedanci za sljedbenike islama umjesto muslimani, ili pojam džihad kome su neki davali svojstva agresije, a džihad predstavlja odbrambeni rat i slično."Bosanska borba protiv srpskog fašizma je nesumnjivo džihad!" ističe autor. Čak je razvijena specijalna disciplina-orijentalizam sa ciljem da akademski stvori pogrešnu sliku o islamu. U tu svrhu nastala je i antropologija koja je izučavala i propagirala da su sve nezapadne kulture nesavršene i primitivne verzije zapadnog društva. Svjesno su zanemarivane vrijednosti na svim poljima koje su, opet, Zapadnjaci preuzimali iz radova muslimanskih učenjaka i mislilaca. A, zapravo, cijela evropska renesansa je nazamisliva bez doprinosa muslimanske civilizacije. Brojni su primjeri u knjizi koji govore o tome. Autori navode i neke stvari koje je Zapad propustio da nauči od muslimana od kojih izdvajamo: da se znanje i ljudske vrijednosti ne mogu razdvajati, kad je potrebno ostaviti tehnologiju na miru,

značaj holističke misli i djelovanja, upravljanje ljudskom sredinom: pojam starateljstva, nepovrjedivost ekoloških područja, itd.

Knjiga sadrži, tretira i analizira razloge opadanja razvoja muslimanskog društva u cjelini tražeći uzroke nazadovanja kako u unutrašnjem tako i u konceptualnom poimanju. To opadanje započinje pustošenjem Bagdada i padom Granade, a zasigurno se povod može pronaći i u "zabrani štampe" koju je krajem 14. stoljeća ulema izdala shvatajući tada pisanu riječ "neovisnim područjem predstavljanja i istinom odvojenom od života" čime je "uskratila muslimanskom društvu ključni izvor kisika".

Osvrćući se na današnju situaciju i perspektive muslimana, autori ističu potrebu reafirmiranja njihova identiteta kao i načina oslobođenja razornog tereta kolonijalizma i jednog tlačiteljskog i nepravednog svjetskog poretka. S naše strane mi knjigu "Islam: kratak pregled kulture i civilizacije" toplo preporučujemo, a izdavaču sugeriramo da je štampa u što većem tiražu, na obostrano zadovoljstvo.

Selman SELHANOVIĆ